

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 7.11.2007
СОМ(2007) 685 окончателен

ОТЧЕТ НА КОМИСИЯТА

**Годишен отчет по Инструмента за структурна политика за предприсъединяване
(ИСПА), 2006 г.**

{SEC(2007)1467}

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Увод.....	3
2.	Бюджет на ИСПА.....	3
3.	Финансиране на проекти.....	4
3.1.	Нови проекти по ИСПА.....	4
3.2.	Проекти, финансирани през периода 2000—2006 г.	5
3.3.	Плащания.....	5
4.	Техническа помощ.....	6
4.1.	Техническа помощ, предоставена по инициатива на държавата-бенефициер.....	6
4.2.	Техническа помощ, предоставена по инициатива на Комисията.....	7
5.	Управление и изпълнение.....	8
5.1.	Мониторинг на проектите.....	8
5.2.	Финансово управление и контрол — включително на РДСИ.....	8
5.3.	Заключения на Европейската сметна палата.....	9
5.4.	Партньори при съфинансиране — Европейска инвестиционна банка (ЕИБ), Европейска банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) и Кредитна институция за възстановяване (KfW).....	9
6.	Принос към политиките на Общността.....	10
6.1.	Обществени поръчки.....	10
6.2.	Политика по околната среда.....	10
6.3.	Транспортна политика.....	10
7.	Координация между предприсъединителните инструменти.....	11
8.	Седем години ИСПА — придобит опит.....	11

ОТЧЕТ НА КОМИСИЯТА

Годишен отчет по Инструмента за структурна политика за предприєединяване (ИСПА), 2006 г.

1. Увод

Настоящият отчет е представен за разглеждане в съответствие с член 12 от регламента за ИСПА. Той е седмият годишен отчет и обхваща дейността на ИСПА за 2006 г. Освен България и Румъния, които получават подпомагане по ИСПА от създаването на този инструмент през 2000 г., настоящият отчет включва и Хърватия, която става държава-бенефициер по ИСПА след решението на Европейския съвет от юни 2004 г., с което ѝ се предоставя статут на страна – кандидатка за членство.

Тези държави са изправени пред редица предизвикателства през 2006 г. Докато основната цел на Хърватия бе да усвои изцяло финансовата помощ, предоставена по ИСПА, България и Румъния трябваше да ускорят и подобрят по-нататъшното оползотворяване на средствата на ИСПА като в същото време започнат да подготвят бъдещи проекти за Кохезионния и Структурния фонд, до които те имат достъп след присъединяването. Отчетът анализира напредъка във финансирането, управлението и изпълнението на проектите, както и приноса им към политиките на ЕС, като се прави заключението, че през 2006 г. е осъществен значим напредък. Тъй като 2006 г. е последната година за получаване на помощ от ИСПА, освен за Хърватия, заключителният раздел включва и оценка на придобития през седемте години от изпълнението на програмата опит.

2. БЮДЖЕТ НА ИСПА

От бюджета на Комисията за 2006 г. са заделени 585 млн. EUR за инструмента ИСПА. Бюджетните кредити покриват всички разходи по съфинансиране на проекти (мерки) в областта на околната среда и транспорта, както и за оказване на техническа помощ независимо от това дали мерките по предоставяне на техническата помощ са предприети от държавите-бенефициери или от Комисията.

Таблица 1: Бюджет на ИСПА за 2006 г. — в еуро

Бюджетен ред	Бюджетни кредити за поети задължения	Реализирани задължения	Извършени плащания
Функционален бюджетен ред В13.01.04.02	4 500 000	2 338 712	2 154 419
Оперативен бюджетен ред В13.05.01.01	580 500 000	580 350 000	175 579 778
Общо	585 000 000	582 688 712	177 734 197

3. ФИНАНСИРАНЕ НА ПРОЕКТИ

3.1. Нови проекти по ИСПА

През 2006 г. Комисията одобри 11 нови мерки по ИСПА. Общият принос на ИСПА за годината възлиза на 89,9 млн. EUR, което представлява среден процент на подпомагане от 82,8 % от общата приемлива стойност за проектите от 134,5 млн. EUR. Поети задължения на стойност 89,96 млн. EUR са използвани за новите проекти, а 490,3 млн. EUR — за вече започнати проекти.

От единадесетте нови проекта по ИСПА за 2006 г. четири са насочени към опазване на околната среда — един проект за води и отпадъчни води, включително пречистване, и един за твърди отпадъци, както и две хоризонтални мерки по околната среда, целящи подготовка на бъдещи проекти по Кохезионния фонд и Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП).

Пет нови проекта се отнасят за транспортния сектор — един за подобряване на навигацията по река Дунав, а четири хоризонтални транспортни проекта са одобрени за подготовка на бъдещи проекти по ИПП и Кохезионния фонд в транспортния сектор с цел засилване на институционалния капацитет и предоставяне на техническа помощ за мерки за модернизация на железопътната мрежа.

В заключение, два проекта за техническа помощ бяха предназначени за националния координатор на програма ИСПА в Хърватия и заседанията на Комитета за наблюдение на програма ИСПА в Румъния. Около 64,5 % от общия принос на ИСПА се отделят за сектора околна среда.

Таблица 2: Одобрени нови проекти през 2006 г. — в еуро

	Решения за проекти брой	Приемливи разходи за проекта	Принос на ИСПА	Процент на подпомагане %	Поети задължения
Околна среда	4	81 540 109	58 097 883	71,5	58 097 883
Транспорт	5	52 732 558	31 557 040	77	31 557 040
Хоризонтална техническа помощ	2	312 335	312 335	100	312 335
Общо	11	134 585 002	89 967 258	82.8	89 967 258

3.2. Проекти, финансирани през периода 2000—2006 г.

През периода 2000—2006 г. Комисията съфинансира 107 проекта, представени от България, Хърватия и Румъния: 69 — в сектор околна среда, 33 — в сектор транспорт и 5 хоризонтални мерки за техническа помощ (една за постигане на децентрализирано изпълнение (Разширена децентрализирана система за изпълнение (РДСИ)) и четири за организиране на комитети за наблюдение и агенции за подпомагане на изпълнението). Тези проекти са на обща стойност 4,81 млрд. EUR, от които 4,43 млрд. EUR са приемливи за финансиране от ИСПА. Средствата по ИСПА осигуряват 67,36 % или 2,98 млрд. EUR от тези приемливи инвестиционни разноски. Постигнат е точен баланс между двата сектора.

В края на 2006 г. повече от 2,981 млрд. EUR от средствата на ИСПА са разпределени за трите държави-бенефициери през периода 2000—2006 г. От тази сума 100 % са поети като задължение.

Таблица 3: Одобрени проекти за периода 2000—2006 г. — в еуро

Сектор	Решения за проекти брой °	Приемливи разходи за проекта	Принос на ИСПА	Среден процент на подпомагане %	Поети задължения
Околна среда	69	2 079 790 226	1 497 166 495	71,99	1 497 166 495
Транспорт	33	2 344 434 543	1 482 548 029	63,24	1 482 548 029
Хоризонтална техническа помощ	5	1 945 643	1 945 643	100	1 945 643
Общо	107	4 426 170 412	2 981 660 167	67,3	2 981 660 167

3.3. Плащания

През периода 2000—2006 г. са поети като задължение 2,981 млрд. EUR за 107 проекта в трите държави-бенефициери. Плащанията в края на 2006 г. се равняват на 24,6 % (на стойност 733 млн. EUR) от общите заделени средства на ИСПА като останалите 2,248 млрд. EUR предстои да се изплатят през следващите години. Извършените плащания през 2004 г., 2005 г. и 2006 г. са съответно 132,3 млн. EUR през 2004 г. и 229,1 млн. EUR през 2005 г. като те намаляват до 174,3 млн. EUR през 2006 г. Поради същественото увеличение на плащанията в периода 2004—2005 г. всички бюджетни кредити, предварително заложен в бюджета на Комисията за 2005 г., бяха използвани. В резултат от намаляването на плащанията през 2006 г. неизползвани останаха бюджетни кредити в размер на 46 млн. EUR.

Причината за намаляването на плащанията за България и Румъния през периода 2005—2006 г. в сравнение с тези през 2004—2005 г. е, че проектите не напредваха достатъчно бързо, което би изисквало значителни междинни

плащания. Нарастването на плащанията в периода до 2004—2005 г. се дължи на големи първоначални авансови вноски. Следващите вноски зависеха от подписаните договори, докато първоначалните междинни плащания се определяха от действителните разходи на място. Първите плащания (първи авансови средства) за Хърватия, която се присъедини към държавите-бенефициери на ИСПА през 2005 г., бяха осъществени през 2006 г.

Таблица 4: Плащания — в еуро

Сектор	2000 – 2005 г.	2006 г.	Общо
Околна среда	255 243 502,98	87 328 724,24	342 572 227,22
Транспорт	302 711 402,35	86 490 276,60	389 201 678,95
Техническа помощ	987 324,40	482 691,08	1 470 015,48
Общо	558 942 229,73	174 301 691,92	733 243 921,65

4. ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ

4.1. Техническа помощ, предоставена по инициатива на държавата-бенефициер

Мерките по предоставяне на техническа помощ за *подготовка на проекти* целят осигуряване на достатъчен брой качествени проекти, представени от държавите-бенефициери своевременно за финансиране, включително за бъдещо финансиране от Кохезионния фонд и ИПП. Подобно на тях мерките по предоставяне на техническа помощ за *институционално укрепване* са насочени към укрепване капацитета на администрацията на бенефициера с цел управление и наблюдение изпълнението на мащабни инфраструктурни инвестиции.

През 2006 г. бяха одобрени четири заявления относно подготовката на проекти в транспортния сектор и две заявления относно подготовката на проекти в сектор околна среда. Други два проекта за техническа помощ бяха одобрени с цел изграждане на институционален капацитет.

През периода 2000—2006 г. по ИСПА са отпуснати средства за над 149 млн. EUR , предназначени за повече от 29 проекта, касаещи изграждането на институционален капацитет или подготовката на проекти.

Таблица 5: Техническа помощ, предоставена по инициатива на държавата-бенефициер за периода 2000—2006 г. — в еуро

Сектор	Брой на проектите	Приемлива стойност	Принос на ИСПА
Околна среда	9	87 791 848	64 434 542
Транспорт	15	99 493 298	82 833 250
Хоризонтална техническа помощ	5	1 945 643	1 945 643
Общо	29	189 230 789	149 213 435

4.2. Техническа помощ, предоставена по инициатива на Комисията

Предоставената по инициатива на Комисията техническа помощ осигурява главно средства или на службите на Комисията, с цел осъществяване на надежен контрол и функции по управление на програми, или пряко на бенефициерите за някои критични хоризонтални услуги. Дейностите се разпределят в три категории:

- местно техническо *intra-muros* подпомагане (предназначено да покрие заплатите на служителите на временен договор в делегациите на Европейската комисия в България, Румъния и Хърватия, както и режийните разноски);
- *extra-muros* подпомагане за делегациите на Европейската комисия (предназначено основно да покрие договорните експертизи, необходими за осъществяване на контрол *ex-ante* върху документацията за обществени поръчки и за покриване на разноските по обучение); и
- договори за услуги и помощи за проектни оценки, разработване на политика, стратегически анализ, консултантски услуги, мониторинг и други подобни дейности по изпълнението.

Таблица 6: Техническа помощ, предоставена по инициатива на Комисията през 2006 г. в еуро

Дейност	Реализирани задължения	Плащания ¹
Intra-muros подпомагане	1 880 800	1 478 984
Extra-muros подпомагане	457 912	675 435
Договори за услуги и помощи ²	80 000	1 278 086
Общо	2 418 712	3 432 505

(1) Включва всички плащания през 2006 г. като някои от тях се отнасят към задължения, поети преди 2006 г.

(2) Включва някои дейности, свързани със държавите-бенефициери на ИСПА, които стават държави-членки през 2004 г.

5. УПРАВЛЕНИЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ

5.1. Мониторинг на проектите

След РДСИ, предоставена на изпълнителни агенции от Румъния през лятото на 2006 г., делегацията продължи да наблюдава дейностите по обявяване на търгове и сключване на договори до присъединяването. Освен че може да упражнява правомощията на Комисията при одобряване на търгове и договори (преди РДСИ), тя е и в най-добра позиция за осигуряване на напредък в сътрудничество с националните органи и крайните бенефициери по всеки нововъзникнал проблем на място.

Въпреки че първите проекти на ИСПА за България и Румъния бяха одобрени от Комисията през 2000 г., изпълнението им започна едва през 2001 г. чрез обявяване на търгове за договори по предоставяне на услуги по надзор на изпълнението. Поради забавяне на търговете и договорните процедури обаче първите действителни договори за извършване на строителни работи бяха подписани след 2002 г. От този момент работата по проектите започна бавно да набира скорост, което се вижда и от динамиката на плащанията от Комисията за националните органи на тези две присъединяващи се страни.

По отношение на Хърватия може да се каже, че към края на 2006 г. все още не е започнало изпълнението на нито един проект. През януари 2007 г. обаче бяха обявени първите два търга за договори по предоставяне на услуги.

5.2. Финансово управление и контрол — включително на РДСИ

Основните изисквания за финансовото управление и контрол, както и за третирането на нарушенията се определят от разпоредбите на регламента за ИСПА и приложение III от меморандума за финансиране, приложими съгласно режима на *ex ante* контрол на Комисията. Основните елементи включват изграждането на системи и процедури за вътрешен финансов контрол, които могат да осигурят прозрачни и недискриминационни процедури за обществени поръчки, точност на декларираните разходи, адекватен вътрешен одит, достатъчно одиторско проследяване и целесъобразно третиране на нарушенията.

През 2006 г. бяха осъществени четири одиторски мисии в Румъния и България в контекста на РДСИ, при която на последния етап одиторите на Комисията правят контролен одит с цел оценяване на готовността на присъединяващите се страни да поемат пълна отговорност при провеждане на търговете и сключване на договорите чрез отказ от контрола *ex ante*, осъществяван от делегациите на Европейската комисия.

Успоредно с РДСИ в Румъния бяха направени редица одити на проекти с цел проверка на легалността и коректността на предоставените на Комисията декларации за разходите и свързаните с тях плащания. Основните проблеми в тази връзка засягат декларирането на неприемливи разходи пред Комисията, липса на съпътстваща документация, проверка на приемливостта на разходите, за които не е била представена пълна или подходяща документация, неправилно оформени приложения към договори, както и непълно спазване на изискванията за рекламните и информационните дейности.

Редица одити на проекти бяха осъществени и в България. Като цяло основните резултати отразяват слабостите, установени по време на системните одити, а именно недостатъчно качество на тръжните и договорни досиета особено по отношение на измененията в договорите, необходимост от усъвършенстване проверките на декларациите за разходи и непълно спазване на изискванията за рекламните и информационни дейности. Поради изключително бавния напредък на проектите по ИСПА в Хърватия през 2006 г. работата на одита се състоеше от административна дейност, свързана с нерешени проблеми след проведените през втората половина на 2005 г. системни одити, които ефективно подкрепиха решението на Комисията да предостави децентрализирана система за изпълнение (ДСИ) на Хърватия през февруари 2006 г. Основният нерешен проблем е свързан с разработването на ефективна и последователна политика за задържане на персонала.

5.3. Заключение на Европейската сметна палата

Сметната палата направи кратък преглед в Комисията, фокусиран главно върху дейността на Комисията във връзка със системите за управление и контрол в една от държавите кандидатки (Хърватия) и в присъединилите се страни, (България и Румъния), както и върху постигнатия от последните две държави напредък по РДСИ.

Предвид обхвата на одита заключението на Сметната палата е, че като цяло няма фактически грешки в одитираните трансакции. Сметната палата установи подобрения в системите за надзор и контрол на Комисията, докато на национално ниво са налице съществени недостатъци. В случая на проектите по ИСПА сравнително високата честота на тези недостатъци се компенсира от предприетите в резултат на осъществявания от делегацията *ex-ante* контрол корективни действия.

5.4. Партньори при съфинансиране — Европейска инвестиционна банка (ЕИБ), Европейска банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) и Кредитна институция за възстановяване (KfW)

Предвид експертната на тези кредитни институции в изготвянето и реализирането на проекти, Комисията провежда редовни срещи с тях, а при възможност организира съвместно извършване на подбор и изготвяне на заключителни експертиси по проекти, за които се търси заемно финансиране. През 2006 г. ЕИБ предостави заем за един проект.

6. ПРИНОС КЪМ ПОЛИТИКИТЕ НА ОБЩНОСТТА

6.1. Обществени поръчки

Изпълнението на заложените в Практическото ръководство за договорните процедури, финансирани от бюджета на Европейските общности в контекста на външните дейности (PRAG) правни изисквания за устойчивост, справедливост и прозрачност на публичните поръчки е основно предизвикателство пред присъединяващите се държави-бенефициери. Това е в резултат на факта, че персоналът в тези държави не винаги притежава необходимото ниво на квалификация за управление на сложни инфраструктурни проекти, по-специално по отношение на провеждането на търгове и сключването на договори. Поради установените в тази област трудности Комисията положи много усилия за развиването на дейности по техническо подпомагане, които се фокусираха върху подобряване на уменията на бенефициерите, както и на системите и процедурите, свързани с обществените поръчки. Освен всичко останало Комисията продължи да организира семинари и обучения, както и да разпространява образователна литература и практически ръководства.

6.2. Политика по околната среда

Чрез осигуряване на пряко подпомагане на приоритетни проекти за околната среда ИСПА улеснява прилагането на политиката по околна среда и постигането от страна на държавите-бенефициери на съответствие със стандартите на ЕС. По конкретно, административният капацитет по отношение на планирането и определянето на приоритети при инвестициите в областта на околната среда е повишен и е постигнат устойчив напредък при правилното прилагане на Директивата за оценката за въздействието върху околната среда, включително по отношение на аспектите, свързани с публичните консултации. Въпреки това тези държави трябва да обърнат допълнително внимание на проблемите, свързани с трудностите на органите по опазване на околната среда при осигуряване на подходящо финансиране и набиране на персонал, както и на липсата на координация между отделните политики и на стратегическо планиране.

6.3. Транспортна политика

В случая на България и Румъния транспортните мрежи в държавите-бенефициери, договорени в съответствие с ОНТИ (*Оценка на нуждите от транспортна инфраструктура*), са изградени в рамката на паневропейските транспортни коридори. Тези мрежи се използват като основа за планиране на националните транспортни стратегии за целите на ИСПА, т.е. отнасят се до изграждането или възстановяването на участък, пътен възел или достъп до мрежата. Шест от гореспоменатите коридори минават през територията на България, Хърватия и Румъния. Съгласно новите насоки на Общността за развитието на Трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T), три от приоритетните проекти на мрежата (*магистрална отсечка Игуменица/Патра–Атина–София–Будапеца, вътрешен воден път по линията Рейн/Мозел–Майн–Дунав и железопътната линия Атина–София–Будапеца–Виена–Прага–Нюрнберг/Дрезден*) са за направления, включващи България и Румъния, както и едно, което минава през Хърватия (*железопътната линия Лион–Триест–*

Дивача/Копер–Дивача–Любляна–Будапеща–украинската граница). В случая на Хърватия, която не беше включена в проучването за ОНТИ, беше установена необходимост от транспортна инфраструктура в съответствие с приоритетите, определени в Проучването на регионалната инфраструктура на Балканите — транспорт (REBIS). В тази връзка допълнителната железопътна артерия (*Залцбург-Любляна-Загреб-Белград-Ниш-Скопие-Солун*) бе определена като приоритетен проект.

7. **КООРДИНАЦИЯ МЕЖДУ ПРЕДПРИСЪЕДИНИТЕЛНИТЕ ИНСТРУМЕНТИ**

В съответствие с изискванията на регламента за координация Комисията осигурява тясна координация между трите предприсъединителни инструмента: ФАР, САПАРД и ИСПА. Регламентът подробно определя областите, в които всеки инструмент осигурява подпомагане, като по този начин свежда до минимум възможността от припокриване между отделните инструменти.

Комитетът за управление на ФАР гарантира координацията между тези три инструмента, а чрез комитета за съвместно наблюдение по ФАР, чрез комитета за координация между службите и чрез периодично провеждане на срещи с делегациите на Европейската комисия в държавите-бенефициери се осъществява допълнителна координация.

8. **СЕДЕМ ГОДИНИ ИСПА — ПРИДОБИТ ОПИТ**

Тъй като за по-голямата част от проектите и държавите-бенефициери 2006 г. е последна година за ИСПА (само изпълнението на шестте хърватски проекта ще бъде продължено в съответствие с регламента на Съвета за ИСПА), е добре да бъдат направени изводи от придобития през последните седем години опит.

ИСПА се заражда през 1999 г. с цел да осигури средства за подобряване на инфраструктурата и да подготви страните кандидатки от Източна и Централна Европа за усвояването на инструментите на кохезионната политика, и по-конкретно Кохезионния фонд, който е насочен към по-малко развитите държави-членки. След това се създава регламентът на Съвета за ИСПА, който се позовава на регламента за създаване на Кохезионния фонд най-вече в частта, която засяга областите, в които се предоставя помощ по него (околна среда и транспорт), както и по отношение на системата за управление и контрол. Във връзка с последното е необходимо да се отбележи, че различията в системата за управление се дължат основно на факта, че е необходимо някои важни разпоредби за обществени поръчки и финансов контрол да бъдат приведени в съответствие с правилата за предоставяне на външна помощ.

ИСПА предостави безвъзмездни **средства за ключова инфраструктура в изключително голям размер**. Само за Румъния, България и Хърватия се финансират 107 проекта чрез предоставяне на безвъзмездни средства от Общността в размер на 3 млрд. EUR, а общият размер на привлечените средства достигна общо 4,8 млрд. EUR.

Държавите-бенефициери бяха помолени да изготвят инвестиционни стратегии по ИСПА, които да обхващат седемгодишен период. Това бяха национални документи, но преди да бъдат финансирани бе необходимо тяхното съдържание и качество да бъде одобрено от службата на Комисията. В тази връзка ИПСА въведе **стратегическо планиране** за получаване на средства на Общността за два ключови сектора за подпомагане на икономическото развитие и сближаване.

Стратегическото планиране и изпълнението на проектите са безценен опит за „**познание, придобито чрез практика**“, който ще помогне държавите-бенефициери да бъдат по-добре подготвени за усвояване на средствата от Структурния и Кохезионния фонд след присъединяването, а в случая на Хърватия — на средствата, предоставени по инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП).

През годините държавите-бенефициери като цяло подобриха качеството на изготвянето на проекти като намалиха времето и ресурсите, необходими на Комисията за одобряване финансирането на проекти. С помощта на Комисията и международни консултанти държавите-бенефициери се научиха да **постигат съответствие със законодателството на ЕС**, като например Директивите за ОВОС или с други подобни норми по отношение на околната среда, *достиганията на общностното право*, или с разпоредби относно обществените поръчки. Те развиха способности за изготвяне на проекти като изготвяне на финансови анализи, технически проучвания, проектиране, участие в търгове и сключване на договори, както и за изпълнение на проекти. ИСПА помогна на държавите-бенефициери да се запознаят по-добре с начините за финансиране (напр. обществено-частно партньорство), с модерните принципи на планиране (устойчиво развитие, оценка за въздействието върху околната среда, което включва и обществени консултации), със секторната политика (напр. интегрирани инвестиции във водния сектор) или с изменението на национално законодателство в областите от значение за изпълнението на проекта (напр. придобиване на земя).

Държавите-бенефициери по ИСПА и Комисията работиха в **тясно сътрудничество с международните финансови институции (МФИ)**, и по-специално с ЕИБ. Значителен брой проекти на ИСПА са съфинансирани с международни финансови институции, като когато е необходимо те също участват в мисии за изготвяне и оценяване на проекти. Двустранните донори предоставят помощ за изготвяне на проекти и за финансиране на инвестиции, по-специално през първите години на ИСПА. Съвместните дейности по ИСПА, разработени с МФИ, бяха предпоставка за взетото от Комисията решение да създаде JASPERS като инструмент за подпомагане на новите държави-членки в изготвянето на проекти.

ИСПА осигури **средства** в значителни размери за **техническа помощ за изготвяне на проекти, изграждане на административен капацитет** и стратегически проучвания. Ролята на техническата помощ беше изключително важна при осигуряването на средства за подготовка на проекти за Кохезионния фонд за новите държави-членки, както и за ИПП в случая на Хърватия

Повечето от проектите по ИСПА в новите държави-членки ще бъдат завършени съгласно правилата на Кохезионния фонд. Приликите между правилата на ИСПА и тези на Кохезионния фонд предоставиха възможност на държавите-бенефициери, които станаха държави-членки през 2004 г. и през 2007 г., да **преминат безпрепятствено от ИСПА към Кохезионния фонд**.

Опитът, натрупан по проекта ИСПА също бе взет предвид при изготвянето от страна на Комисията на регламента на Съвета за ИПП и съответните разпоредби за прилагането му. Компонентът за регионално развитие на ИПП обединява онези области на финансиране, които през периода 2000—2006 г. са били програмирани в различни инструменти (ИСПА и ФАР) и управлявани от различни Генерални дирекции, и прехвърля отговорността на Генерална дирекция „Регионална политика“. Стратегическо планиране, методологии за изготвяне на проекти, техническа помощ и изграждане на капацитет са успешно разработени параметри по ИСПА, които сега се въвеждат в ИПП.

Накрая, но не на последно място, изключително активната **роля на държавите-членки** в Управителния комитет по ИСПА и компетентността на техните експерти бяха важен фактор за повишаване качеството на проектите по ИСПА. Тази роля подчертава подхода за сътрудничество, изграден по време на действието на ИСПА между държавите-членки и страните кандидатки.

Що се отнася до недостатъците, действителният **напредък по изпълнението на място е далеч под** (първоначалните) очаквания. Предвид ненадминатия размер и обхват на ИСПА, както и слабостите на националните администрации, не би могло да се очаква, че ИСПА ще стартира лесно. Факт е обаче, че България и Румъния се нуждаят от повече от 4 години, за да изпълнят финансовите си задължения, поети за година „n“; а Хърватия след повече от две години като държава-бенефициер по ИСПА има нужда от още време, за да подпише първия договор за извършване на строителни работи. В края на 2006 г. са изплатени само една четвърт от средствата, предвидени за целия период на действие на ИСПА. По същество това забавяне на изпълнението е резултат от липсата на необходимия капацитет, което е видно от недобре изготвените проекти, несъответствие с установените в тази област правила на ЕС, като например тези за Оценката за въздействието върху околната среда или за обществените поръчки, слабото управление на договорите, неясната собственост върху земята и закъсняло придобиване на земя.

Макар че РДСИ беше предоставена на румънските изпълнителни агенции през юни 2006 г. (най-големият портфейл, предоставян чрез РДСИ преди присъединяване), а на някои агенции в България през ноември 2006 г., **РДСИ все пак беше въведена твърде късно**. Напълно децентрализираното управление преди присъединяването е ценен показател за оценка на готовността на държавите-бенефициери да усвояват средства и да спазват изискванията за финансово управление, по-конкретно тези за обществените поръчки.

Въпреки че системите и структурите за програмиране и изпълнение са от съществено значение, ефективното им функциониране зависи от подбора на персонал на подходящо равнище и с необходимата компетентност. **Липсата на стабилност на публичната администрация**, която се занимава с ИСПА,

предизвика сериозно безпокойство у редица изпълнителни органи. В резултат на обучението и опита в областта на управление на проекти, придобити „по време на работа“, експертите станаха привлекателни за частния сектор, което доведе до голямо текучество на персонала и предизвика безпокойство, свързано с незаетите длъжности и подбора на подходящ персонал (синдром на „текучество при обучените кадри“).

При подготовката за и изпълнението на **ИСПА** до голяма степен се **разчиташе на външна помощ**. Необходимо бе международни консултанти да изготвят проекти с подходящо качество, международни консултанти и външни съветници помагала при сложните оценки на търгове и при надзора на изпълнението, а ex-ante ролята на делегацията беше съществена допълнителна гаранция за спазването на правилата за обществените поръчки. Зависимостта от външна помощ и съвет намалява монопола и отговорността на националните и местни органи за управление, което е важна предпоставка за успешното програмиране и изпълнение на проектите.